

Netværk for Kvinder i Fysik

Nyhedsbrev nr. 44

Maj 2007

Kære Netværksmedlemmer,

Velkommen til et nyt nummer af Nyhedsbrevet. Dette nummer omhandler mest det forestående årsmøde d. 18. juni på Hotel Nyborg Strand, hvor KIF traditionen tro har årsmøde i forlængelse af Dansk Fysisk Selskabs Årsmøde. Har du ikke fået tilmeldt dig men vil gerne med så kontakt KIFs næstformand Winnie Svendsen (telefonnummer og epost adresse står på næste side og kan også ses på KIFs hjemmeside <http://www.kif.nbi.dk>).

Forhåbentlig har I alle haft mulighed for at se en kopi af særnummeret af Kvant i anledning af KIFs 15 års jubilæum. Hvis ikke så kontakt redaktionen og vi kan sende dig et nummer.

Husk at i anledning af jubilæet er KIF vært for NorWiP 2007: 16.-17. august afholdes 3rd workshop of Nordic Network of Women in Physics på DTU i Lyngby.

De vedhæftede artikler i nyhedsbrevet handler denne gang mest om kønsopdelt undervisning i folkeskolen.

Indhold:

Program for KIF-Årsmøde den 18. juni	2
Dagsorden til generalforsamling	2
Abstrakts til årsmøde foredragene	3
Fysik og kultur	5
1 kvinde = 500.000 kroner?	8
Kvindelige chefer: Vi elsker vores kvindenetværk	9
Vision for ligestillingen	10
"Jeg kan godt være bekymret for, om vi får drengene med"	11
Væk med pæne piger og dumme drenge	13
Kritik af kønsopdeling	16
Et frikvarter fra det modsatte køn	18
Vilje for kønsopdelt undervisning hos lærerne og på Christiansborg	21

KIF-Årsmøde 18. juni 2007

Netværk for Kvinder i Fysik (KIF) afholder sit årsmøde mandag d. 18. juni 2007, på Hotel Nyborg Strand.

Mødet, der starter kl. 10, omfatter generalforsamling, faglige foredrag af kvindelige fysikere, samt et foredrag over et mere generelt tema med tid til efterfølgende diskussion.

- 10.00 Velkommen ved formand Cathrine Fox Maule
- 10:15 Generalforsamling
- 12:00 Frokost
- 13:00 Sine Bech Andersen (DMI, Denmark)
Nedbrydning af ozonlaget og opbygning af arbejdslivet
- 14:00 Agnes Lundborg or Karin Schönning (Uppsala Universitet, Sverige)
Maskrosfysiker – Gender perspectives on the situation of physics Ph. D. students in Uppsala, Sweden
- 15:30 Postersession med kaffe og frugt.
- 16:00 Prof. Chryssa Kouveliotou (NASA, USA)
Women at NASA, NASA for Women? (to be confirmed)
- 18:00 Middag i byen.

Alle er velkomne til foredragene og efterfølgende middag om aftenen (for egen regning).

Alle deltager opfordres til at deltage i mødet med en poster; abstrakt indsendes via DFS' hjemmeside.

For yderligere information, kontakt venligst Winnie Svendsen. Tlf.: 45 25 57 31, epost: ws@mic.dtu.dk, eller besøg KIFs hjemmeside <http://kif.nbi.dk/>

Tilmelding sker via DFS' hjemmeside.

Dagsorden til generalforsamlingen:

1. Valg af referent og dirigent
2. Formandens beretning
3. Nyt fra NorWiP
4. IUPAP 3rd International Conference on Women in Physics 2008
5. Hverve nye medlemmer?
6. Opstilling og valg til bestyrelsen
7. Evt.

Abstrakts ved Netværk for Kvinder i Fysiks årsmøde 2007

Nedbrydning af ozonlaget og opbygning af arbejdslivet

af Signe Bech Andersen (DMI)

Ozonlaget beskytter det biologiske liv ved jordens overflade mod skadelig ultraviolet stråling fra Solen. Udledningerne af CFC-gasser, som nedbryder ozonlaget, er aftaget væsentligt de senere år. Alligevel er det problematisk at forudsige gendannelsen af ozonlaget i de kommende år, ikke mindst på grund af den betydning klimaændringer kan have. Det mest ekstreme eksempel på at ozonlaget nedbrydes, er det antarktiske ozonhul. Men også Arktis bliver hårdt ramt af ozonnedbrydning nogle år. Derfor har den nedre stratosfære, hvor ozonlaget befinder sig, været genstand for mange videnskabelige undersøgelser, med det formål at kvantificere ozonnedbrydningen og forstå de processer, der ligger bag.

I foredraget vil jeg fortælle om mit arbejde med målinger af og forskning i stratosfærisk ozon. Jeg vil også fortælle lidt om min karriere, hvordan det er at arbejde på DMI og hvordan, jeg synes, forskning og familie passer sammen.

Maskrosfysiker - Gender Perspectives on the Situation of Physics PhD-students in Uppsala, Sweden

af Agnes Lundborg and/or Karin Schönning (Uppsala)

In 2005, a questionnaire among the 107 Ph. D. Students within the physics division was performed, treating how the Ph. D. students think of themselves, their supervision, the work environment, recruitment and gender issues. The aim was to find out what measures should be taken in order to increase the number of women in physics.

Our study shows that it is crucial to announce Ph. D. positions properly if an increase of the number of female Ph. D. students is desired. Many departments leave it to the undergraduate students to approach the professors and ask for an available position, but this and other studies show that almost exclusively male students benefit from this method. Generally, female students only ask for a Ph. D. position if they are encouraged to do so.

Female physicists often find the social environment at work troublesome. They seldom feel that others appreciate their efforts at work and they don't feel that their colleagues value them as persons. They are also, to a much larger extent than their male colleagues, exposed to dominating techniques. Many women have either been exposed to sexual harassment or have adapted their behaviour in different ways (like being careful with clothes, who they talk to and when they leave work) to avoid being exposed. During events such as conferences, summer schools and work at experimental facilities, women seem more vulnerable than usual; a major part of them have bad experiences.

A larger amount of men than women want to continue within physics research after the dissertation. Many women who have decided to leave science refer to the social environment and lack of opportunities. Another interesting finding is that men who are positive to more women in science and to active measures to improve the situation, want to leave academia to a larger extent than men who have a hostile or a negative attitude towards women in science.

The report is available in Swedish at:

<http://www.jamst.uadm.uu.se/publikationer/maskrosfysiker.pdf>

Lidt om foredragsholderne

Signe Bech Andersen fra DMI, hendes primære forskningsområde er stratosfæren med fokus på ozonlaget og ozonnedbrydning. Signe havde en forsideartikel i Nature i 2006.

Agnes Lundborg og **Karin Schönning** fra Uppsala Universitet, Sverige, deres forskningsfelt er inden for kernefysik, her vil de snakke om Maskrosfysiker (Mælkebøttefysikere).

Chryssa Kouveliotou fra NASA Marshall Space Flight Center og National Science and Space Technology Center (NSSTC) USA vil afslutte mødet. Hendes hovedforskningsfelt er inden for astronomi, men her vil hun tale om sin videnskabelige karriere fra ung fysiker i Grækenland til ledende internationalt anerkendt rumforsker ansat ved NASA.

Vi afslutter dagen med middag i byen.

Fysik og kultur

Interview. Hvordan kan det være, at jo længere øst- og sydpå, man kommer fra Danmark, jo flere kvinder er der i fysikfaget? En antropolog har set på kvinder i fysik.

LAURA ENGSTRØM
Journalist

HALLO... er der en kvindelig fysikprofessor til stede?

Ja, men kun en enkelt. Der er i det hele taget ikke mange kvindelige fysikere i Danmark. På studierne udgør kvinderne 15-20 procent, en mindre andel fuldfører uddannelsen, og jo længere man kommer frem i karriereforløbet, jo mere snævrer det ind. På de højere læreanstalter i Danmark er bare fem procent af de fastansatte fysiklektorer kvinder.

Jose Luis Pelaez/Corbis

Helt anderledes ser det ud, jo længere syd- og østpå man kommer fra Danmark. I Malaysia er det lige så almindeligt, at en fysiker er kvinde som mand. Sådan er det også i Tyrkiet. Og i Italien udgør de fastansatte kvindelige fysikere på de højere læreanstalter over en tredjedel. På de italienske fysikstudier er der lige så mange kvindelige som mandlige studerende.

Cathrine Hasse, der er lektor i antropologi på Danmarks Pædagogiske Universitet, har spurgt sig selv hvorfor. Desuden var fysikfaget ideelt til at studere kønskulturer, for en ligning er jo en ligning, om man så er i Kuala Lumpur eller København. Så for nogle år siden indskrev hun sig på fysikstudiet for at følge et rushold.

»Jeg kunne hurtigt se, at der var en tendens til, at kvinderne faldt fra. Hvorfor? Hvad var det, der gjorde det? Sikkert fordi de kvindelige studerende i løbet af ret kort tid blev frustrerede.«

- Blev de frustrerede over det faglige?

»Nej, det var ikke de faglige kvalifikationer, der var afgørende for, om de blev eller ej. Det var de sociale relationer. Det viste sig, at det var afgørende at have en viden, som ikke blev eksplicit efterspurgt. Det sted, jeg blev indskrevet, var det for eksempel vigtigt at have computererfaring og kunne programmere. Mange af de studerende var også blevet inspireret til at læse fysik fra science fiction, og science fiction var en stor del af det sociale liv. Det univers gjorde også, at leg spillede en stor rolle på studiet. Og det var ikke altid noget, der interesserede kvinderne.«

CATHRINE Hasse kunne konstatere, at de kvindelige studerendes faglige selvtillid faldt markant i løbet af det første år. Da de studerende lige var blevet indskrevet, uddelte hun spørgeskemaer. Her stod der spørgsmål som: Hvordan ser du dine egne faglige evner? Og så kunne man sætte kryds ved: gode, mindre gode eller dårlige.

På de første spørgeskemaer var kvinders selvtillid helt i top. 76 procent satte kryds ved »gode«. Men tre måneder senere var det kun 47 procent af de kvindelige studerende, der følte, at deres evner var »gode«.

»Min konklusion var, at kvinderne ikke falder lige så godt til i studiemiljøet som mændene. Der var også en stor forskel på, hvordan de forestillede sig at slutte studierne. Ingen af kvinderne forventede, at de ville få en ph.d. - til trods for, at når man sammenholdt kvindernes kvalifikationer med mændenes, var kvinderne dygtigere. Derimod var det selvfølgeligt for mange af mændene, at de ville ende deres studier med en ph.d. grad.«

Et andet spørgsmål i Cathrine Hasses spørgeskema lød: Hvilke egenskaber knytter sig til en god fysiker? Her var også stor forskel på mændenes og kvindernes svar.

»Udover alle adjektiverne som intuitiv, praktisk, ambitiøs og så videre så mændene det som meget vigtigt, at en fysiker var kreativ. For kvinderne derimod var det væsentligt, at fysikeren var ansvarsbevidst, og at faget rakte ud i samfundet.«

MED sine danske feltstudier i bagagen drog Cathrine Hasse til Italien for at se, hvordan kvinderne på fysikstudierne dér opfattede sig selv og blev opfattet. Hun opholdt sig på universiteterne La Sapienza i Rom og Catania Lecce i det sydlige Italien, og her kunne hun notere sig, at synet på faget var et helt andet.

»I Italien ville man aldrig sige, at fysik er et mandligt fag. De ser i højere grad fysik som et fag, der er beslægtet med filosofi, kultur og historie. Det er tillagt blødere værdier end i for eksempel Danmark, hvor vi ser fysik som et hårdt og logisk fag. Italienerne ville heller aldrig opstille den skarpe modsætning mellem de naturvidenskabelige og humanistiske fag, sådan som vi gør. Og de er helt anderledes åbne for at diskutere, hvorfor vi har skabt det store skel.

Det betyder også, at man i Italien kan komme ind på fysikstudiet med en sproglig studentereksamen. Det, tror jeg, har haft stor indflydelse på kønsfordelingen på fysikstudiet i Italien. En tredjedel af kvinderne på studierne var kommet ind med en sproglig baggrund. Det ser ud til, at kombinationen af en klassisk-sproglig studentereksamen og fysikstudiet var noget, der særlig tiltrak mange kvinder.«

Der er flere grunde til, at der er flere kvindelige fysikere i Italien end i Danmark. En af dem er familiestrukturen, siger Cathrine Hasse:

»I Italien vælger man ofte det samme fag som ens forældre. Og man bliver typisk ansat i det samme firma. Derfor har de italienske kvindelige fysikere heller ingen problemer med sexchikane. Det er svært, når hendes mand sidder lige overfor, eller hendes far arbejder længere nede ad gangen.«

På de italienske fysikstudier var der også en anden markant forskel fra de danske. Der var en anden social kultur knyttet til faget. De italienske kvinder skulle altså ikke nødvendigvis være optaget af computerprogrammering, science fiction eller big science for at føle sig som en del af det sociale miljø. Her var fysikfagets filosofiske aspekter langt vigtigere.

»I Italien er fysik mere synligt i hverdagslivet. I medierne bliver fysikerne for eksempel brugt meget mere aktivt. Hvis der er kommet et nyt design af mærkevareure, bruger man fysikere til at komme med betragtninger over begrebet tid. Man bruger sågar fysikere til at kommentere, hvordan fodbolden skruede i mål under en fodboldkamp,« fortsætter Cathrine Hasse.

ET er forskellen på fysikfaget i Italien og Danmark. Men om tre år vil vi blive klogere på, hvordan kønskulturerne på fysikstudierne ser ud i resten af EU.

Cathrine Hasse og hendes partnere har nemlig netop fået tildelt knap syv millioner kroner af EUs sjette rammeprogram. Cathrine Hasse har samlet forskere fra Estland, Polen, Finland og Italien. Dertil kommer et samarbejde med forskningsassistenter, der skal indsamle oplysninger fra mange andre syd- og østeuropæiske lande, så de derefter vil kunne sammenligne næsten samtlige lande i EU.

»Det er et specielt projekt. Blandt andet fordi vi er en tværfaglig gruppe af filosoffer, psykologer, antropologer og kønsforskere. Det, vi er interesseret i, er jo at se på kulturforskellene, kontrasterne i de forskellige lande. Hvad bliver der specielt lagt vægt på i de pågældende lande?« fortæller Cathrine Hasse.

- *Kan I allerede nu se nogle tydelige forskelle på de forskellige lande?*

»Vi kan se, at andelen af kvindelige fysikere er meget større i Øst- og Sydeuropa end i Nordeuropa. Danmark har jo den højeste andel af udearbejdende kvinder i verden. Men det ser ud til, at jo flere udearbejdende kvinder, der er i et land, jo større er kønsopdelingen. I de østeuropæiske lande ser man til gengæld den historiske forandring siden Murens fald. Den har medført store kulturelle omvæltninger. Og der kan vi se, at andelen af kvindelige fysikstuderende er faldet siden 91.«

- *Hvad tror du, det skyldes?*

»Det er lidt af en gåde. Men det kunne være, fordi konkurrencen og kampen om midlerne er blevet større. Der er stor usikkerhed med hensyn til at få job også inden for fysikfaget. Men generelt rejser vores forskningsprojekt andre fundamentale spørgsmål, som rækker udover fysikfeltet. Det er svært at se forskellene på tal, men det er nok ikke tilfældigheder, der gør, at menneskers liv bliver farvet så forskelligt af de kulturer, de vokser op i. Måske er vi ikke helt opmærksomme på, hvor stor en rolle kulturen spiller.«

1 kvinne = 500.000 kroner?

83 prosent av norske professorer er menn. Det vil ekspertene gjøre noe med:
 - I dag mottar lærestedene ekstra finansiering for studiepoeng og publisering av forskningsartikler. Vi mener kjønnsbalanse også bør premieres, sier professor Kari Melby, som har ledet en departementsutnevnt komité for likestilling i akademien.

Belønning for kvinner

Hver gang en kvinne ansettes som professor eller førsteamanuensis, bør lærestedet belønnes med ekstra penger. Det er anbefalingen fra Komité for integreringstiltak - Kvinner i forskning (KiF), som nylig har levert sin sluttrapport til Kunnskapsminister Øystein Djupedal. For samtidig som det kun er 17 prosent kvinnelige professorer i Norge, viser tall fra NIFU STEP at 31 prosent av førsteamanuensene er kvinner, 57 prosent av universitetslektorene og 48 prosent av stipendiatene er kvinner.

KiF foreslår 500.000 NOK som belønning for ansettelser av kvinner i vitenskapelige stillinger. Beregninger fra NIFU STEP viser at uten tiltak for ansettelser av kvinner vil det ta 30 år før Norge opplever likestilling i akademien. Komiteen skisserer også et alternativ til stykkprisbelønning, nemlig en pott med penger øremerket likestilling ved universitetene og høyskolene.

Kontroversielt

- Forslagene er kontroversielle, men skal man oppnå likestillingsmål, vil det koste. Vi snakker ikke om kvotering, men om økt bevissthet gjennom økonomiske incitamenter, forklarer Melby til avisen Aftenposten.
 - Høyere utdanning er en sektor som lider av at kvinnene ikke blir sett og faller fra. Hvis vi skal nå målene vi har satt oss, har vi ikke råd til å tape så mange talenter, sier Melby.

Ikke bare kvinner

- Vi tar det som en selvfølge at universitetene blir premiert økonomisk hvis de ansetter personer fra andre diskriminerte grupper også, sier Dag Øistein Endsjø, leder i Menneskerettsalliansen (en paraplyorganisasjon for ulike menneskerettsgrupper).

Endsjø mener forslaget om 500.000 som belønning for ansettelse av kvinner kan være i strid med norsk lov hvis ikke andre grupper også inkluderes i ordningen:

- En slik ordning vil være brudd på arbeidsmiljøloven med hensyn til homofile og funksjonshemmede, brudd på loven om etnisk diskriminering med hensyn til etniske minoriteter, og brudd på menneskerettsloven med hensyn til at ingen skal utsettes for diskriminering, mener Endsjø.

Copyright © NordForsk. All rights reserved.

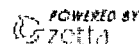
NordForsk, Stensberggata 25, NO-0170 Oslo. Telefon +47 476 14 400. Fax + 47 22 56 55 65.

nordforsk@nordforsk.org

Organisation nr 971 274 255

Some of our photos are downloaded from freeimages.co.uk, amgmedia.com and NordBild.

Permanent illustration photos from Scannpix.

Kvindelige chefer: Vi elsker vores kvindenetværk

Kvindelige ingeniører tænker for meget på de faglige kvalifikationer og på at netværke med andre kvinder. Til gengæld bruger de for lidt krudt på at finde de rigtige karrierenetværk, viser ny rapport fra IDA.

Af Majbrit Olsen | tirsdag 17.04.2007 kl. 11:59

Kvindelige ingeniørledere mener, at de har fundet lykken, når de melder sig ind i et kvindenetværk. De mener nemlig, at det er den faglige dygtighed, der vil bringe dem til tops og ikke deres netværk.

Mandlige ingeniørledere derimod lægger stor vægt på deres netværk og er derfor en del af netværk, der kan hjælpe deres karriere.

Sådan lyder en konklusion i en rapport fra IDA, der baserer sig på en rundspørge til Ingeniørforeningens nyetablerede lederpanel. Rundspørgen afslører, at der er markante forskelle, når det gælder mænd og kvinders opfattelse af, hvordan de bliver mere attraktive som ledere, skriver Erhvervsbladet.

61 procent af de kvindelige ingeniørledere mener, at de bliver mere attraktive som ledere ved mere efter- og videreuddannelse samt mere faglig erfaring. Det samme mener kun 41 procent af de mandlige ingeniørledere. Til gengæld svarede 55 procent af mændene, at de satser på at udvikle større menneskelig indsigt og bedre netværk, mens det kun gælder for 35 procent af kvinderne.

»Mænd er utroligt gode til at netværke. En del af forklaring er, at der er mange af dem i ingeniørfaget. Det er nemt for dem at stille sig op og tale om fodbold, mens kvinder ofte står alene og har svært ved at trænge igennem,« siger Helle Petersen, formand for IDA's kvindeudvalg, til Erhvervsbladet.

Kun 16 procent bliver headhuntet eller benytter netværk

Hos IDA mener man, at det er et problem for de kvindelige ingeniører. Foreningen prøver at hjælpe kvinderne på vej ved at etablere særlige netværk for kvindelige ingeniørledere. Det hjælper bare ikke. Trykningen i de hjemmевante kvindenetværk får kvinderne til at blive der, så de aldrig når hen til de karrieremæssigt rigtige netværk.

Undersøgelsen viser, at kun 16 procent af kvinderne får et job via et netværk eller headhunting. Til sammenligning finder 30 procent af mændene et job ad den vej. Kvinderne vil hellere lede efter job gennem stillingsannoncer, og 27 procent af kvinderne har fundet deres seneste lederjob via en annonce, mens det kun gælder for 14 procent af mændene.

Det bekymrer Helle Petersen, at kvindelige ingeniører fokuserer så meget på den faglige udvikling.

»En stor del af de kvindelige ingeniører er meget faglige. Gennem uddannelsen har de været igennem en proces, hvor kvindelig intuition og den slags bløde ting bliver sorteret fra. Mange af dem bliver lidt nørdede, og derfor vælger kvinder i stor stil at blive projektledere, og projektledere bliver ikke udnævnt til linjeledere,« siger Helle Petersen, der selv er mellemlider i Vejdirektoratet, til Erhvervsbladet.

Vision for ligestillingen

Tekst: Gitte Larsen
Fotos: Stine Skøtt Olesen

Der vil gå 248 år, før vi får ligestilling i Danmark, hvis vi ikke gør mere, end vi gør i dag. Kan vi vente så længe?

Omkring fem procent af lederpos-terne i dansk erhvervsliv er i dag besat af kvinder, og i øjeblikket headhunted dygtige danske kvinder til bestyrelser i Norge og Sverige, som har indført kvoter. Vil Danmark gøre det samme? I salen og blandt debattørerne var der delte meninger om, hvorvidt vi skal følge vores nabolande og lovgive omkring kvoter – både for mænd på barsel og kvinder i ledelser, direktioner og bestyrelser.

Mikael Lindholm, chefredaktør for Computerworld, tilkendegav tydeligt, at han ikke kunne forstå, hvorfor vi ikke bare kommer i gang med at sikre kvinder pladser i ledelser og bestyrelser. Han mener faktisk ikke, vi har råd til at lade være, hvis vi skal sikre Danmark en konkurrencedygtig rolle i fremtiden, og han understregede, at alt andet er uambitiøst. Lars Barfoed, konservativ folketingsmedlem, udtrykte modsat sin tydelige skepsis imod kvoter, som han beskrev som en falliterklæring. Flere af de andre paneledeltagere, både mænd og kvinder, sagde, at de tidligere havde været imod kvoter, men på det seneste var 'konverteret'.

Pouline Middleton, direktør i Crossroads Copenhagen, var en af dem, og hun fortalte, hvordan hun engang havde troet, at problemet med den manglende ligestilling ville være blevet løst, når hun blev voksen. Hun fortsatte med at sige, at hun ikke ville byde sin egen datter, der i dag er 11 år, at skulle sidde i den stol, hvor hun sad i dag, fordi vi stadig ikke har kommet længere.

Da salen blev bedt om at stemme for eller imod kvoter for kvindelige ledere etc., var der cirka to tredjedele for og en tredjedel imod. Argumenter imod var bl.a., at kvinder skulle ansættes på

deres kvalifikationer og ikke på grund af kvoter, og at ingen i dag kigger på kønnet i ansættelsessituationer. Stort set hele salen var imidlertid for indførelsen af fx en tre måneders barselsorlov, som er forbeholdt mænd.

Hanne-Vibeke Holst undrede sig højlødt over, hvorfor Danmark vil sakke bagud i forhold til de lande, vi normalt sammenligner os med. Desuden pointerede hun, at man også i tredjeverdenslande kunne finde ud af at honorere kvinders bidrag til det lange, seje og bæredygtige træk gennem bl.a. mikrokreditter og kvoter.

Paneldebatten blev styret af Thomas Geuken, erhvervspsykolog og associeret medarbejder ved Institut for Fremtidsforskning og Gitte Larsen, redaktør af FO/fremtidsorientering – og de debatterede emner var udover det kontroversielle spørgsmål om kvoter eller ej, lederjobbet, den manglende anerkendelse af familielivet i samfundet og erhvervslivet, muligheden for at kombinere familie og arbejdsliv, kærligheden mellem mand og kvinde, privatiseringen af ligestillingsdebatten, aupair piger og magt. Hvad det ville betyde, hvis vi havde ligestilling, var det spørgsmål, der afsluttede de to timers debat.

Hvad er alternativet?

Stort set ingen er imod ligestilling – både i familien og på arbejdsmarkedet, men vi rykker simpelthen for langsomt. Lars Barfoed kvitterede ved at sige, at han gerne ville være med til at lave en vision for ligestillingen i Danmark. Tilbage er det store spørgsmål dog stadig: Hvordan sikrer vi, at det faktisk sker før end i år 2245?

Man kan også spørge: Hvad er alternativet? Det kan du få et indtryk af ved bl.a. at læse de fire scenarier for feminisme fremtiden i FO/fremtidsorientering #2. Et af scenarierne er måske nok det mest ønskelige for de fleste både kvinder og mænd, og det er netop det, hvor vi ikke længere har behov for at diskutere, om vi skal have kvoter eller ej.

Der var langt mellem mændene ved debatarrangementet Fe(Male) Futures, hvor cirka 10 procent af de 200 fremmødte var mænd. Og et af de spørgsmål, der blev debatteret var da også, hvad både kvinder og mænd mener, man skal gøre for at få mænd til at begynde at interessere sig mere for ligestillingsdiskussioner. Bo Bresson, der præsenterer sig selv med titlene 'ægtemand og far', svarede: Anerkend familieværelse! I følge ham gik det allerede galt, da kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet, hvor alt det såkaldt spændende foregik, mens det, som foregik derhjemme, nærmere gik under betegnelsen 'fordummende'.

SPØRGSMÅL FRA SALEN

Publikum stillede bl.a. disse spørgsmål til panelet:

- Kan en topleder have fire børn?
- Hvis der var ligelig fordeling af mænd/ild og kvinder/vand, hvad ville 'guldet' i erhvervslivet så være?
- Dansk konkurrenceevne 2015: Kunne det være relevant at tale om omstilling i stedet for ligestilling?
- Hvilke andre politiske initiativer skal der til, udover kvoter, for at sætte gang i ligestillingen?
- Kan det virkelig være rigtigt, at der findes så få kompetente kvinder, at der ikke er flere i bestyrelser etc.?
- Hvordan laver vi en produktivitsudvikling af hjemmearbejdet, så vi ikke skal løse ligestilling i DK med aupair piger fra udlandet?
- Mens vi venter: hvad vil du konkret gøre i morgen?
- Handler det i virkeligheden ikke om et indre holdningsskift både for kvin der og mænd?
- Vores udfordring er ikke kvinder, der vil mellemledelsen, men kvinder der vil eller bliver opfordret til topledersen: Hvordan kan vi springe glasloftet?
- Hvad er det for en situation, du er bange for ved indførelse af kvoter?
- Lederskab forbindes ofte med maskulinitet. Kan fremtidens (forhåbentlig)

- mange kvinde lige ledere udvikle et feminint lederskab? - og hvad vil det i så fald betyde for samfundet og for den enkelte medarbejder?
- Hvorfor er erhvervslivet modent til at ansætte folk i 'twin leadership' - og forstå, at det er en synergieeffekt, man kan drage fordel af, når man vælger at ansætte to i deltidsstillinger frem for en i en fuldtidsstilling?
- Hvilke kompetencer vil I råde unge kvinder, der gerne vil til tops til at tegne sig?
- Vil kvinder virkelig være topledere? Hvorfor?
- Hvorfor ikke en opdeling af barslen frem for kvoter - det er vel der, skoen trykker mest?
- Nu sidder vi på Statens Museum for Kunst. Hvad tænker panelet om det faktum, at kvinder kun er repræsenteret ved seks procent af nyindkøbt kunst på museerne, mens der optages halvt af hvert køn på Akademiet?
- Hjælper det for ligestillingen, at kvinder 'bare' ansætter en aupair til at køre hjemmebasen? Er kvinder så ikke med til at definere kvindekønnet som det køn, der burde gå hjemmefra? Skal vi så også have kvoter for aupair piger?
- Hvad skal der til for, at mænd synes, det at gå på barsel eller bare at tage større del i familielivet er interessant? Så flere gør det!

SAMTALEPANELET:

Knud Nørbo, direktør, HR, Jyske Bank
Ole Jensen, ligestillingsansvarlig, CO-industri
Mikael Lindholm, chefredaktør Computerworld
Finn Korsaa, forfatter til Naturens muntre søn
Lars Barfoed, arbejdsmarkedsordfører C
Bo Bresson, ægtemand og far til 5

FRA KABINETTET:

Emilia van Hauen, sociolog, foredragsholder og forfatter til bl.a. Moderskab, Lederskab
Pouline Middleton, direktør i Crossroads Copenhagen
Hanne-Vibeke Holst, forfatter, senest til Kronprinsessen og Kongemordet
Gitte Just, projektdesigner og coach
Fie Hansen-Hoeck, selvstændig og tidligere adm. direktør i ISO og underdirektør i Netto
Esma Birdi, integrationskonsulent

SPØRGSMÅL FRA PANELDeltagerne

KNUD NØRBO: Hvis vi et øjeblik antager, at en gængs hypotese som 'mandlige ledere ansætter helst mænd' er korrekt - i hvor høj grad vil det samme gøre sig gældende for kvindelige ledere? **OLE JENSEN:** Kan en kvoteordning medføre, at kvinder vil blive nedvurderet: 'Du er jo bare ansat, fordi der er kvoter?' **MIKAEL LINDHOLM:** Hvorfor i alverden skulle vi ikke styrke den danske konkurrenceevne ved at bruge kvoter til at sikre flere kvinder i de ledende stillinger, hvor beslutningerne om fremtiden træffes? Og: Hvad ser kvinder som de ideelle rammer for et lederjob - hvordan kan samfundet sikre dem? **FINN KORSAA:** I den aktuelle familiesituation er der som bekendt ikke meget plads til et parforhold. Forestiller du dig, at der vil være plads til et kærlighedsforhold mellem mand og kvinde i fremtidens familier? **LARS BARFOED:** Er kønskvoter til stillinger i bestyrelser og daglig ledelse et instrument til ligestilling eller en falliterklæring? **BO BRESSON:** Hvordan ændrer vi den stærkt negative holdning til familien? Og: Hvordan ligestiller vi ligestillingsdebatten, så vi kan tale åbent og reelt om ligestilling i familien? **EMILIA VAN HAUE:** Hvad skal der til for, at kvinder får lyst til at søge lederjobbet? **POULINE MIDDLETON:** Er i mænd i panelet feminister? **HANNE-VIBEKE HOLST:** Hvorfor har mænd magten? **FIE HANSEN-HOECK:** Hvad kan vi konkret gøre for at skabe en mere ligelig fordeling af mænd og kvinder i ledelser, direktioner og bestyrelser? Og: Hvad skal der til for, at mænd tager et karriere 'titstop'?

”Jeg kan godt være bekymret for, om vi får drengene med”

Det kan være en kamp at få piger og drenge til at fungere sammen i klassen. Men folkeskolelærer Tina Søby vil helst beholde begge køn i klasseværelset

”Mike, du skal lige tage huen af. Rasmus, du skal sidde ordentligt på din stol. Og så skal vi lige have helt ro, inden vi begynder. Nej, Peter... Helt ro.”

Underviser Tina Søby forsøger at dysse eleverne i 2. b. på Elsted Skole ned. Hos drengene pumper adrenalin stadig efter frikvarteret. Der er blevet løbet, sparket og slået. Flere af pigerne sidder med foldede hænder. Venter på at komme i gang.

Sådan ser klasseværelset ud frikvarter efter frikvarter.

”Nogle gange, når de andre drenge larmer, så er det svært, fordi så får man lyst til at gøre det samme som dem, og så gør man det. I den her pause var jeg oppe at skændes med en dreng fra klassen. Så er der lige nogle, der skal slå hinanden inde i klassen, og så tager det lang tid, før der er ro.” – Jacob Lisby 2. b.

Pigerne er parate

Folkeskolelærer Tina Søby mærker forskel på piger og drenge, allerede når børnene begynder i skolen.

”Der er flest drenge, der har problemer med at sidde stille på en stol. Drengene har brug for at holde mange pauser, de har svært ved at holde koncentrationen i længere tid, og de får ikke fat i en kollektiv besked.

Pigerne derimod virker mere skoleparate. De kommer for at lære noget og giver udtryk for, at de elsker de faglige ting, vi laver. For mange drenge er frikvartererne den bedste tid på skoledagen, fortæller hun.

”Drenge, de larmer mere end pigerne. Og hvis man f.eks. skal sige, hvad tre plus tre er, så råber de bare, det er seks, med det samme. Det er rigtig trælst, fordi man skal jo have hånden op.” – Caroline Bock 2. b.

Drengene kan blive tabt

Når eleverne går ud af folkeskolen, er det med et gennemsnit på omkring otte på karakterskalaen. Bag tallet gemmer der sig en stor gruppe af piger, som lander på middel-gennemsnittet, mens drengene fordeler sig enten på de meget lave eller de meget høje karakterer.

Denne fordeling af elevernes karakterer kan Tina Søby let genkende.

”I den her klasse er der en god, jævn gruppe piger, som klarer sig rigtig pænt. De svageste børn er nogle af drengene. Dem kan jeg godt være bekymret for, om vi i skoleforløbet er i stand til at få med, så de i det mindste får et jævnt resultat og lander i midtergruppen,” forklarer hun.

”Det er meget kedeligt, men jeg kan godt finde ud af alle tingene. Det er bare kedeligt alligevel. Matematik, dansk, kristendom og så det, vi skal lave, er kedeligt.” – Mike Vestergård 2. b.

Ansvarlige piger

Tina Søby opdeler af og til eleverne i pige- og drengegrupper for at skubbe til begge køn.

”Hvis eleverne er blandet i grupper, sker der nogle gange det, at pigerne tager ansvaret for, at arbejdet bliver lavet. Hvis vi laver en ren drengegruppe, er drengene nødt til selv at tage et ansvar, og det viser sig, at der kommer et fint produkt ud af både drenge- og pigegrupperne,” siger Tina Søby.

”Nogle gange er det ikke så sjovt at sidde ved siden af drengene, fordi så bliver man råbt ind i ørerne. Jeg tænker bare, at de skal holde deres mund, for jeg får ondt i hovedet, og det er ikke særlig rart.” – Caroline Haaning 2. b.

Dynamiske drenge

Selvom det oftest er drengene, der laver ballade i 2. b., vil Tina Søby ikke undvære dem i undervisningen. For hende betyder en blandet elevflokk en mere dynamisk klasse.

"Når jeg vågner, tænker jeg nogle gange, at det kunne være dejligt, hvis jeg skulle op til et rent pigehold. Men jeg tror faktisk, det ville være kedeligt – både for underviseren, men også for pigerne. Når der er elever af begge køn, opstår der modspil og dynamik," fortæller Tina Søby.

"Man kan godt lære drenge at være stille. Det er nemt nok, man sætter bare gaffatape rundt om munden på dem." – Andreas Niebuhr 2. b.

Et drenget krydderi

Selvom det er drengene, der af og til smider en upassende kommentar, er det også dem, der sætter krydderi på timerne og gør, at det hele ikke altid går lige efter reglerne.

"Dermed lærer alle parter også noget af de diskussioner og kampe, der er i klassen. Vi lærer af at være forskellige, og det ville være trist, hvis vi havde en skole, der var kønsopdelt. Af og til er det også godt, at underviseren får et spark bagi og ser, at børn på otte år fysisk og psykisk ikke er bygget til at sidde stille i 45 minutter med en bog foran sig," fastslår Tina Søby.

"Måske kunne vi godt tænke os at have en bedre tålmodighed – altså drengene. Det ville betyde, at man meget bedre kunne lave matematik-opgaver, fordi så fik man ikke sådan stress oppe i hovedet over, at man stadig mangler at løse en hel side." – Jacob Lisby 2. b.

Vilde piger

I 2. b viser kønsforskellene sig tydeligt. Men Tina Søby har også haft klasser, hvor fordelingen er mere broget.

"Jeg har tidligere haft klasser, hvor man ikke kan sige, at drengene er vilde og pigerne stille. I den type klasse ville det være synd at adskille piger og drenge, fordi de har stor fornøjelse af hinanden. Vi har f.eks. haft en idrætsuge, hvor drengene lavede vilde kampe. Et par af pigerne ville hellere være sammen med drengene frem for at lave billedkunst sammen med de andre piger," fortæller Tina Søby.

"Nogle gange får man bare lyst til at lege med de vilde drenge. Hvis der kun var piger i klassen, tror jeg, der ville være ret stille. Jeg tror, jeg er en drengepige. Det er sådan en, der godt kan lide at være udenfor og lave alle mulige kreative ting, er god til sport og sådan noget." – Mathilde Graham 2. b.

Endnu et frikvarter er slut. Tina Søby må have fat i et par af drengene, som har været oppe at slås i pausen. Drengene er blevet uenige om, hvem "der skal være den" i deres fangeleg.

"Har I nogle forslag til, hvordan vi kan løse det problem," spørger Tina Søby, mens hun kigger ud over klassen.

Et par af drengene spytter deres kommentarer ud med det samme. De to piger, som også er med i legen, byder også ind med forslag. Da der er fundet en løsning, bliver den kommenteret af flere elever. Så bliver der stille, og undervisningen kan gå i gang.

Væk med pæne piger og dumme drenge

Piger får ikke det optimale ud af undervisningen, og drenge får ikke hjælp nok i folkeskolen. Begge dele kan undgås, hvis underviserne bruger kønsopdeling

Det mener forsker, forfatter og foredragsholder, cand. mag i dansk og psykologi Ann-Elisabeth Knudsen. Hun advarer imod konsekvenserne for både piger og drenge, når underviserne ikke tager højde for kønsforskelle hos eleverne i folkeskolen.

”Når eleverne forlader folkeskolen, fordeler drengene sig på de meget høje eller meget lave karakterer, mens pigerne samler sig i den pæne ende af gennemsnitskaraktererne. En af de væsentligste forklaringer er, at drenges hjernemodning ved skolestart er 1 – 1½ år efter pigernes,” forklarer Ann-Elisabeth Knudsen.

Det giver problemer i klasseværelset, fordi de egenskaber, som kræves af eleverne ved skolestart, først udvikles senere hos drengene. De har bl.a. dårligere indlevelsesevne og koncentrationsevne end pigerne, hvilket påvirker hele skoleforløbet.

Ulighed i klasseværelset

”En gennemsnitlig 6-årig dreng kan koncentrere sig i 10-12 minutter om en opgave, han ikke selv har valgt og ikke har lyst til. En gennemsnitlig 6-årig pige kan derimod holde koncentrationen i 22-23 minutter,” forklarer Ann-Elisabeth Knudsen.

Ifølge hende er det problematisk, fordi drenge og piger begynder i skole på samme alderstrin, selvom der er en markant forskel på kønnene i klasseværelset. Det går ud over både piger og drenge.

”Det er rigtig synd for drengene, når de kommer for tidligt i skole. Men det er ligeså synd for pigerne, for når drengene har brug for en pause, er det ofte, mens pigerne er allermest fordybet i deres arbejde,” siger Ann-Elisabeth Knudsen.

Testosteron-bombe

Grunden til, at drengene bliver urolige, er, at de opsparer kønshormonet testosteron, mens de koncentrerer sig. Når drengenes koncentration slipper op, skal den opsparede testosteron omsættes til en fysisk aktivitet f.eks. at hente et glas vand eller gå på toiletet.

Ann-Elisabeth Knudsen har besøgt omkring 250 folkeskoler, hvor hun har mødt eksempler på de urolige drenge igen og igen.

”Når de 12 minutter er gået, knækker Peters blyant f.eks.. På vej op til papirkurven er han nødt til at lave et karatespark eller to for at få den opsparede testosteron ud af kroppen. Jens og Ole, som sidder på vejen, får et gok i hovedet og vrisser af Peter. Men dybest set er der no hard feelings, for de kunne selv finde på det samme. Det største problem er, at Ida er den, der sidder tættest på papirkurven, og hun får også et gok,” fortæller Ann-Elisabeth Knudsen.

Her viser sig et eksempel på forskellen i indlevelsesevne hos piger og drenge. For Ida fortolker slaget, som om Peter virkelig ikke kan lide hende, for ellers kan hun ikke se nogen grund til at slå. Derfor begynder hun at græde.

”Så nu må læreren gøre noget, selvom Peter er helt uforstående. Han var jo bare på vej op for at spidse sin blyant og har da hverken lagt mærke til Ida, væggen, gulvet eller noget andet. Og derfor synes han, det er dybt uretfærdigt, at han får skæld ud,” fortæller Ann-Elisabeth Knudsen.

Drengene duer ikke

Problemerne i klasseværelset får konsekvenser for drengene på lang sigt.

”Drengene kommer for langt bagud, fordi de ikke kan samle sig om at følge med i undervisningen i inds-

kolingen. Drengene er sorteret i duer/duer ikke inden fjerde klasse, og det er ikke rimeligt, for der sidder helt almindeligt begavede drenge imellem eleverne. Drenge er ikke mere eller mindre begavede end piger, de lærer bare på en anden måde,” pointerer Ann-Elisabeth Knudsen.

Samtidig risikerer underviserne at drive rovdrift på pigerne, som ofte bliver brugt som social lim i klassen for at få de 26 børn til at fungere.

Læring for drenge

For at undgå problemerne i klassen mener Ann-Elisabeth Knudsen, at piger og drenge bør skilles ad i undervisningen en gang imellem. Det gør det muligt at tilrettelægge undervisningen, så der tages højde for kønsforskellene.

”Drenge skal have flere pauser end pigerne. Efter hvert kvarter er det oplagt at holde en pause, hvor drengene kan røre sig. Efter pausen kan de sagtens koncentrere sig igen,” forklarer Ann-Elisabeth Knudsen.

Derudover skal der i undervisningen af drenge fokuseres på den højre hjernehalvdel, fordi det er den del af hjernen, som er bedst udviklet hos dem.

”Det vil sige, at der bl.a. skal fokus på musik og sanglege, at drengene kan røre ved tingene, lave eksperimenter og f.eks. gå ud i naturen, for så er det meget nemmere for dem at lære biologi,” siger Ann-Elisabeth Knudsen.

Pigeproblemer

Med pigerne er det en helt anden slags problemer, som Ann-Elisabeth Knudsen gerne vil tage fat på.

”Det er meget svært at forhindre en gennemsnitlig pige i at lære at læse, for de har hjerner, som er skabt for indlæring. Derfor er pigers største problem ikke, hvad de kan, men hvad de tror, de kan,” fastslår hun.

Derfor er det ikke indlæringen, Ann-Elisabeth Knudsen først og fremmest vil arbejde med hos hunkønnene i den kønsadskilte tid.

”Pigers største handicap er bl.a. deres selvværd og relationsafhængighed, som giver dem et enormt behov for at opleve, at nogen synes om dem. Lise kan f.eks. ikke lære matematik af en lærer, som ikke har set, at Lise har fået en ny halskæde. Og piger indretter sig efter, at de gerne vil være sammen med den dominerende pige i klassen mere end at lære matematik, fysik, dansk osv.,” forklarer Ann-Elisabeth Knudsen.

I den kønsopdelte undervisning skal pigerne gøres mere seje f.eks. gennem små øvelser, hvor de lærer at turde overskride grænser. Derudover vil Ann-Elisabeth Knudsen gerne sætte ord på, hvad det er, der sker i pigerrelationerne.

Tomme hjerner i syvende

Ann-Elisabeth Knudsen pointerer, at det kun er en gang imellem, eleverne skal kønsopdeles.

”Vi skal ikke ødelægge klasserne, men blot tage nogle timer ud af skoleskemaet, hvor drenge og piger er hver for sig. Resten af tiden skal eleverne lave det, de plejer,” siger hun.

For piger og drenge skal også lære af hinanden. Pigerne skal lære at komme fra start og præstere på tid, mens drengene har brug for at lære af pigernes evne til at fordybe sig, gå i detaljer og bruge lang tid på at finpudse.

Kønsforskellene viser sig tydeligt i indskolingen, som er 0. – 3. klasse, hvorefter forskellene udlignes. Men problemerne vender tilbage, når eleverne sidder i 7. klasse. Her udvikler hjernen sig, så pigerne igen kan koncentrere sig dobbelt så lang tid som drengene.

Når selv velfungerende børn begynder i 7. klasse, kan meget af deres viden pludselig være væk på grund af udviklingen i hjernen. I anden halvdel af 8. klasse er elevernes hjerner igen normaliseret.

”Derfor er det problematisk, at meget af det komplicerede stof f.eks. i matematik skal læres i 7. klasse, mens 8. klasse er mere repeterende. Det ville være bedre at bytte om på undervisningsplanerne, for ellers sker der den samme frasortering af drengene, fordi de ikke kan følge med,” forklarer Ann-Elisabeth Knudsen.

De optimale hjerner

Hun mener, at eleverne stigmatiseres i kønsroller, så længe der ikke tages højde for kønsforskelle i undervisningen i folkeskolen.

”Når vi ikke underviser eleverne kønsadskilt i nogle af timerne, fordeler eleverne sig i køn i det videre uddannelsessystem. Vi taber drengene ud af systemet, og uanset hvor velfungerende og dygtige, pigerne er, så vil de alle sammen være noget med dyr eller børn. Det er ikke godt nok, for der må gemme sig en enkelt atomfysiker imellem dem,” undrer Ann-Elisabeth Knudsen sig.

Ved at bruge kønsopdelt undervisning i perioder mener hun, det er muligt at rette op på kønsforskellene og udvikle både piger og drenge.

”Hjerner udvikler sig, som de bliver påvirket til. Derfor har vi som ansvarlige en pædagogisk forpligtelse til at sørge for, at både piger og drenge får det optimale ud af deres hjernemæssige potentiale. Det er det, vi skal arbejde med i den kønsadskilte tid,” mener Ann-Elisabeth Knudsen.

Kritik af kønsopdeling

Når eleverne bliver delt i pige- og drengehold i undervisningen, fastlåses begge køn i traditionelle kønsroller. De kan være svære at overskride, og elevernes udviklingsmuligheder begrænses

Det mener kønsforsker Dorthe Staunæs fra Danmarks Pædagogiske Universitet, som advarer mod brugen af kønsopdelt undervisning. For ikke alle børn passer ind i de traditionelle kønsopfattelser af stille piger og urolige drenge.

”Hvad med drengen, der kan godt kan lide at sidde og læse Harry Potter, og som kan koncentrere sig i 20 minutter. Eller pigens, som er meget fysisk aktiv og ikke kan sidde stille i to minutter. Er de så upassende og falder udenfor, og vil de få den stimulering, som de skal have i skolen?,” spørger Dorthe Staunæs.

Ifølge hende er det vigtigt, at børnene ikke bliver puttet i fastlåste kasser.

”Der skal være plads til, at drenge og piger kan overskride de traditionelle køns kategorier, uden at de bliver opfattet som undtagelsen eller den underlige,” pointerer kønsforskeren.

Vi skaber køn

Problemet med at opdele eleverne i køn i folkeskolen er ifølge Dorthe Staunæs, at vi dermed også skaber køn.

”Vi skal være opmærksomme på, hvad det er, vi skaber. Får vi lavet de søde pigers og de slemme drenge hold? Eller de dummes og kloges hold? Ved at inddele i køn skaber vi en bestemt forestilling om, at køn handler om bestemte måder at være dreng og pige på, men der er jo mange forskellige måder, f.eks. kan man være drengepiget,” siger Dorthe Staunæs.

Frem for at lave stereotype opfattelser af køn mener Dorthe Staunæs, det er mere hensigtsmæssigt at fremme de forskellige måder at være feminin og maskulin på.

”Ellers har vi nogle forestillinger om, hvad drenge og piger kan, og det kan betyde, at børnene ikke altid udfolder deres potentiale. Når der er mange drenge, der falder fra i folkeskolen og ikke kommer på gymnasiet eller universitetet, kan det have noget at gøre med, hvad vi forestiller os maskulinitet er, f.eks. opfattelsen af at drenge ikke er så følsomme og refleksive,” mener Dorthe Staunæs.

Tøset skolearbejde

Disse opfattelser kan medføre, at drenge føler, de skal leve op til en bestemt form for maskulinitet.

”Hvis en dreng går op i skolearbejdet, er vi hurtige til at sige, at det er lidt tøset eller nørdet. Hvis vi i stedet kunne fremme mangfoldigheden inden for køn og gøre det legitimt for en dreng at være optaget af skolen, tror jeg, vi ville se flere drenge på gymnasiet og universitetet,” siger Dorthe Staunæs.

”Det er bare ikke det, der sker, når man opsplitter eleverne i drenge- og pigegrupper og så skal lave særlige drenge- og pigeting,” tilføjer hun.

De rigtige kategorier?

Hvis eleverne bliver kønsopdelt, påvirker det ifølge Dorthe Staunæs også børns opfattelser af sig selv som drenge og piger samt børns forventninger til hinanden.

”Mange børn vil gerne passe ind, og så bliver det enormt vanskeligt for en pige at gå over og lege med den fede Lego-bil, fordi hun har det forkerte kropstegn. Mange børn er optagede af, hvad der skal til for at være den populære. Der er selvfølgelig også nogle børn, der synes, det er fedt at overskride grænser, men der er også nogle, der ikke tør det. Derfor skal man være varsom med at kønsopdele, fordi det kan få konsekvenser

for børns måde at opfatte sig selv på,” forklarer Dorthe Staunæs.

Alligevel kan hun godt forstå, at nogle folkeskolelærere vælger at bruge kønsopdeling i undervisningen. ”Det er nemt at adskille ud fra køn, for det koster ikke ekstra ressourcer, og folkeskolelærerne skal undervisningsdifferentiere. Uden refleksion over, hvad kønsopdelingen også kan skabe af betydning, tror jeg bare ikke, det er smart. Mine forbehold er, om det er de rigtige kategorier, vi inddeler i, og hvad sker der med de børn, der af en eller anden grund ikke passer ind i de kategorier?,” spørger Dorthe Staunæs.

Et frikvarter fra det modsatte køn

På Skærbæk Skole ved Fredericia eksperimenterer lærerne med at adskille piger og drenge i timerne. Den kønsopdelte undervisning skal give mere plads til både piger og drenge

Allerede inden pausen er slut, har pigerne samlet sig på det postkasserøde tæppe. Da børnehaveklasselærer Gitte Stellfeld kommer ind og hæver stemmen, bliver der bomstille. Pigerne kigger forventningsfuldt op på hende.

"Hvem kan gætte det her ord?", spørger Gitte Stellfeld, mens hun viser et kort med ordet "arm".

De små hænder ryger i vejret, pigerne strækker sig på skamlerne - ivrige efter at få lov til at give det rigtige svar.

"Appelsin...?" forsøger en af pigerne sig.

I fællesskab får pigerne stavet sig frem til det rigtige svar.

Et rum til Mads og et til Anne

Skærbæk Skole har eksperimenteret med kønsopdeling i snart halvandet år.

Når nye skoleelever møder i børnehaveklassen første dag, bliver Peter og Mads skilt fra Anne og Line. Den første måned i børnenes skoleliv har kønnene hver sit klasseværelse, og herefter er drengene og pigerne adskilt i den første time på dagen.

"Det fungerer rigtig godt at dele eleverne i den første time, hvor vi lærer eleverne det, de skal koncentrere sig om f.eks. bogstaver. Drengeklassen er færdig med at øve bogstaver, synge og har fået rørt sig efter 20-30 minutter. Pigerne lærer det samme, de bruger bare længere tid og er først færdige dobbelt så lang tid efter drengene, fortæller Ane Bendixen, som er den anden børnehaveklasselærer på Skærbæk Skole.

Ingen skæld ud

For hende er det vigtigt, at drengene ikke bliver tvunget til at koncentrere sig længere tid, end de kan.

"Når eleverne er delt op, undgår vi at skulle skælde drengene ud. Hvis eleverne er sammen, kan man godt blive irriteret på de urolige drenge, som forstyrrer pigerne, der gerne vil lære en hel masse," forklarer Ane Bendixen.

De to børnehaveklasselærere bruger kønsopdelingen til at udfordre drengene og pigerne på forskellige måder. Efter deres opfattelse er der behov for det, fordi der ved skolestart er stor forskel på, hvor skoleparate drenge og piger er.

"I starten er det svært for drengene at lære bogstaver, fordi de ikke er så finmotoriske. Det gør det vanskeligt for dem at skrive bogstaver i et hæfte, og drengene kan bedre lide at tegne store bogstaver i luften eller med kroppen. I matematik er det en god ide, at drengene kan bruge hænderne til at bygge med," forklarer Ane Bendixen.

Sjuskede piger

Begge børnehaveklasselærere mener, at kønsopdelingen gør en forskel for elevernes faglighed.

"Sidste år kunne vi se, hvordan drengene rykkede sig med at lære bogstaver, fordi de syntes, det var en sjov måde at lære på. I starten er det måske drengene, der profiterer mest af kønsopdelingen, fordi det er dem, der har sværest ved at starte i skole. Men samtidig får pigerne roen til at fordybe sig, så begge parter får noget ud af opdelingen," forklarer Ane Bendixen.

Og med pigerne er der også masser at arbejde med. De skal lære ikke at være så pæne.

"Der er flest kvindelige pædagoger, og derfor skal vi passe på ikke kun at fokusere på de kvindelige værdier. Derfor arbejder vi i børnehaveklassen med, at pigerne godt må være mere sjuskede, og at alting ikke skal

være så ordentligt. Ellers ender pigerne med at sidde til eksamen, hvor de ikke når at blive færdige med deres stile, fordi de absolut skal skrive pænt,” siger Ane Bendixen.

Bogstaver for drenge

Fra lokalet ved siden af pigerummet trænger der høje abehyl og lyden af trampende fødder ind gennem døren. Ane Bendixen, som er det eneste hunkøn i rummet, kalder drengene tilbage på deres pladser omkring det blå tæppe, som er slidt i kanterne.

Med indlevelse fortæller hun de spændte drenge historien om den vilde antilope uden at nævne navnet på dyret. Da drengene gætter, hvad det er for et dyr, der begynder med ”a”, råber Ane Bendixen:

”Må jeg se en antilope”.

Drengene springer ud i rummet, henover stole og borde.

”Hov, nu kommer løverne. Det er farligt” fortsætter Ane Bendixen med ophidset stemme, hvilket får drengene til at suse endnu hurtigere af sted.

Da det igen er blevet sikkert på savannen, sætter drengene sig forpustet tilbage på deres stole. Men pusterummet er kort, for snart kravler de rundt mellem hinanden på gulvet og former bogstaver med kroppen.

Et klassebillede med nuancer

Som underviser kræver den kønsopdelte undervisning forskellig forberedelse afhængig af, om det er piger eller drenge, der venter i klasseværelset.

”Med drengene er det sværere at planlægge en time, for den bliver som regel anderledes, end man forventer. Når koncentrationen hurtigt smutter hos drengene, skal man være parat til at gribe dem igen. Det kan f.eks. være ved at lave en fysisk øvelse, så drengene igen kan sidde stille bagefter. Hos pigerne er det nemmere at følge en plan,” fortæller Ane Bendixen.

Men selvom der er klare forskelle på piger og drenge, er klassebilledet mere nuanceret.

”Der er også drenge, som gerne vil være sammen med pigerne og omvendt. Så det er vigtigt også at komme sammen mellem kønnene,” pointerer Gitte Stellfeld.

For ligeså vigtigt det er at lære at stave og regne, ligeså vigtigt er det at kunne fungere i en klasse. Og her kan piger og drenge lære meget af hinanden.

”Børnene skal lære at tage hensyn til hinanden. Og er der f.eks. noget, der skal snakkes om, kan kønnene byde ind med forskellige ting. Piger er som regel meget filosoferende, mens drenge er meget konkrete,” mener Ane Bendixen.

Forrige år brugte hun og Gitte Stellfeld kønsopdeling i flere timer end i dette skoleår. Det fik drengene og pigerne til at tage afstand fra hinanden.

”Pludselig var det ulækkert for en dreng at sidde ved siden af en pige, og når børnene legede, var det ofte hver for sig. Det har vi været opmærksomme på at undgå i år, så vi deler dem kun op, når børnene skal lære noget nyt, eller hvis det ellers er hensigtsmæssigt,” forklarer Gitte Stellfeld.

Miks mellem køn

Underviser Lene Lauridsen har brugt kønsopdeling i matematik og dansk i 1. og 2. klasse. Frem for at kønsopdele vil hun ofte hellere dele eleverne op efter niveau eller blande dem på tværs af køn.

”Drenge og piger tænker forskelligt, men det er ikke altid en fordel at opdele dem. Vi har nogle meget dygtige drenge, som har behov for at være sammen med nogle af de stille piger, for så bliver der virkelig lavet noget,” fortæller Lene Lauridsen.

Nogle af de dygtige drenge er også urolige, og bliver de sat sammen med andre vilde drenge, bliver de ifølge Lene Lauridsen endnu mere urolige. Dermed får de ikke ret meget ud af undervisningen.

”Jeg oplever, at der er stor forskel på drenge og piger, men der er bestemt også forskel på drenge, og der er også forskel på piger,” fastslår Lene Lauridsen.

Afslappede piger og larmende drenge

Det er midt på formiddagen. Drengene og pigerne suser ud og ind af dørene mellem de to lokaler i børnehaveklassen. Sofie, Louise, Simon og Kristian er i gang med at bygge et hus i en plastickasse. Alle fire er ved at indrette rummene. I drenge- og pigeværelser.

”Vi spiller kun slap-af-musik inde hos os,” fortæller Sofie, mens hun pusler med at få tingene til at stå rigtigt inde i rummet.

”Jamen, så kan I høre noget rigtig larm inde fra vores værelse,” lover Simon grinende.

Vilje for kønsopdelt undervisning hos lærerne og på Christiansborg

Både folkeskolelærere og politikere går ind for at adskille piger og drenge i perioder i undervisningen

I en undersøgelse foretaget på Folkeskolen.dk svarer over halvdelen af 160 folkeskolelærere, at de tager højde for kønsforskelle i klasseværelset, og lige så mange undervisere ønsker, at der bliver indført kønsopdelt undervisning i folkeskolen.

75 % af de adspurgte folkeskolelærere oplever desuden, at der er forskel på pigers og drenge læringssevne.

"Jeg har dansk i overbygningen og kønsopdeler klassen i to lektioner om ugen. Det giver basis for mange gode drenge- og pigesnakke, som ellers ikke ville være opstået. Det er også givtigt i litteraturundervisning, hvor drengene ofte overses, fordi de ikke er til socialrealisme og kærlighedsnoveller på samme måde som pigerne." – Lærerkommentar i undersøgelsen.

Ud af undersøgelsens deltagere arbejder 57 % på en folkeskole, hvor der bliver arbejdet med kønsopdeling i undervisningen.

Fokus væk fra køn

Også på Christiansborg er der bred politisk enighed om, at kønsopdeling kan være en god ide. SF, S, B, V og DF ser alle positivt på muligheden for at dele drenge og piger.

"Kønsopdeling kan være en nødvendighed for at flytte fokus fra køn. Drengene skal ikke i samme grad profilere sig over for pigerne, og pigerne kan koncentrere sig om andet end at være genstand for drengenes opmærksomhed. Begge køn får derved mulighed for at fralægge sig de stærke kønsstereotype roller, som bliver forventet af dem i rum, hvor drenge og piger er samlet," mener uddannelsesordfører i SF, Pernille Vigsø Bagge.

Ikke rene klasser

Ingen af de fem partier går ind for en generel kønsopdeling med rene pige- og drengeklasser.

"Det er sundt, at drenge og piger også er sammen i klasserne. Udover det rent sociale er bekymringen, at en generel kønsopdeling vil forstærke frem for at nedbryde de traditionelle kønsrollemønstre," forklarer Kirsten Brosbøl, som er ligestillingsordfører i Socialdemokratiet og medlem af folketingets uddannelsesudvalg.

Vi er ikke fra Venus og Mars

Mindretallet af deltagerne i undersøgelsen på Folkeskolen.dk mener, at ulemperne ved kønsopdelt undervisning overstiger fordelene. Omkring 30 % af de adspurgte folkeskolelærere går ikke ind for at dele drenge og piger.

"Det er tåbeligt at tro, at man kan komme væk fra problemerne med, at børn er forskellige, ved at dele dem i diverse grupper. Kønsopdeling har kun værdi i få tilfælde – og hvis vi ønsker et samfund, hvor mænd og kvinder samarbejder, er det med at lære børnene det fra starten af. Vi er ikke fra Mars og Venus – vi stammer fra denne jord, som vi er nødt til at dele." – Lærerkommentar i undersøgelsen.

Deltag i debatten om kønsopdelt undervisning på <http://www.jlab.dk/2006/debat/>

Det har ikke været muligt at få en kommentar fra Enhedslisten og de Konservative

